

Møtebok for Øyer fjellstyre

Møtedato: 27.09.2023

Sak nr: 73/23

Dokument: 23/49 - 2

Arkiv: 335.1

Tilleggsjord-kvilebuer

Saksdokumenter vedlagt møteinnkallingen:

Norges fjellstyresamband, sak 10/22. Tilleggsjord og vilkår for når denne skal reknast for å vere i bruk – forslag til praksis hos fjellstyra

Bakgrunn:

Under fjellstyremøte 30.08.2023 behandlet fjellstyret en tilleggssak vedr. tilleggsjord og kvilebuer sak 68/23. Fjellstyret fattet følgende vedtak:

Øyer fjellstyre tar saken med videre arbeid med dyrkningsparseller opp på sitt møte i september 2023.

- 1. Det utredes om det er en mulighet at kvilebuer kan få fortsette å høre til gardsbruket de er utvist til (på lignende måte som avgiftsfritt feste på seterhus).*
- 2. Saken skal også inneholde en utredning om det som er skissert i brev fra Øyer Fjellstyre i 2011, om at dyrkningsparseller kan regnes som i bruk dersom jorda på garden og parsellen brukes av samme bruker.*
- 3. Det er viktig at de som har behov for jord får bruke den.*

Punkt 1 enstemmig vedtatt, punkt 2 og 3 vedtatt med tre mot to stemmer.

Vurdering:

Utvisning av tilleggsjord ble ved endring av seterforskriften i 2009 overført fra Statskog SF til fjellstyrene. Saksbehandler har undersøkt med Norges fjellstyresamband og en del aktuelle fjellstyret i gamle Oppland vedrørende oppfølging og håndtering av tilleggsjord og kvilebuer. Felles for mange fjellstyret er at man er helt i startgropa med å følge opp bruken av tilleggsjord. Vilkår for når tilleggsjorda skal regnes for å være i bruk blir derfor avgjørende for framgangsmåten til fjellstyrene.

Til pkt. 2 - Tilleggsjord

Fjellogen med seterforskrift har noen reguleringer knyttet til utvisning av tilleggsjord, samt når tilleggsjorda faller i det fri. Det framkommer imidlertid ikke noen krav til hva som skal til for at utvist tilleggsjord kan regnes for å være i bruk.

Norges fjellstyresamband (NFS) styrebehandlet i sak 10/22:

Tilleggsjord og vilkår for når denne skal reknast for å vere i bruk – forslag til praksis hos fjellstyra

I saksframstillingen er det bl.a. vist til følgende, som er aktuelt i forhold til pkt. 2 i fjellstyrets vedtak over:

Det er ikkje heimel i fjellov eller seterforskrift for privat bortleige av tilleggsjord til andre som har eit behov. Tilleggsjord som ikkje lenger er i bruk skal visast ut til andre som har eit dokumentert behov for tilleggsjord. Utleige av «berre» tilleggsjorda til andre vil kunne tolkast som eit uttrykk for at bruket ikkje lenger har brukt for tilleggsjorda.

Unnataket som har vore praktisert er når heile jordvegen på bruket er leigd ut til/forpakta av anna brukar og der tilleggsjorda blir dreven av denne og ut frå behovet til gardsbruket utvisinga ligg til. NFS har i slike tilfelle argumentert for at det ikkje er avgjerande om det er eigar eller leigar som driftar jordveg med tilhøyrande utvisingar.

Dette er i tråd med det som var skissert fra Øyer fjellstyre til bruksberettigede i 2011.

Videre konkluderer NFS med bl.a.:

Tilleggsjord bør kunne reknast for å vere i drift gjennom at den blir hausta og foret solgt som ledd i drifta av gardsbruket, også når gardsbruket ikkje lenger har egne husdyr.

Dersom det er berre sal av for frå ei tilleggsjordutvisning medan resten av jordvegen ikkje blir halden i hevd gjennom hausting av for, er det meir som talar for at tilleggsjorda ikkje lenger er i drift. Vilåret om at drifta på utvisingane skal vere ein del av den jordbruksmessige drifta på gardsbruket desse er utvist til, vil ikkje vere oppfylt og utvisingane vil falle i det fri i tråd med reglane om frifall.

Det er altså gjeve få føringar for fjellstyret si sakshandsaming knytt til frifall av tilleggsjord. Det er ikkje presisert vilkår for at utvist tilleggsjord skal reknast for å vere i drift. Administrasjonen si tolking av dette forholdet er at saker knytt til tilleggsjord må handsamast gjennom skjønn. Det blir opp til fjellstyret å bruke skjønn for å løyse konkrete saker som ikkje er «regulert» gjennom lov og forskrift.

NFS fattet vidare følgende vedtak:

1. *Vurdering av om tilleggsjord er i bruk må avgjerast ved skjønn. NFS vil presisere at fjellstyra bør legge til rette for at bruksberettiga kan gjere bruk av tilleggsjordutvising i tråd med definisjonen av tilleggsjord, dvs at dette er for som blir hausta og kjørt vekk frå areala.*
2. *Sjølv om vilkår for når tilleggsjord er i bruk ikkje er nærmare regulert i fjellov, seterforskrift og rundskriv, bør fjellstyra vere varsame med å sende melding om frifall av tilleggsjord med utgangspunkt i at areala blir hausta og foret solgt til andre brukarar.*
3. *Det finnast ikkje krav i lov eller forskrift om at foret må brukast til egne dyr for at utvist tilleggsjord skal reknast for å vere i drift. Som ein parallell til seter er det ikkje lenger krav om at bruket skal ha melkekyr for å få utvist seter. Det kan såleis vanskeleg stillast krav om at bruk skal ha dyr for å kunne behalde tilleggsjordutvisingar, også når det er oppstår rift om tilleggsjord i enkeltområde.*

Det vises til vedlagt sak 10/22 for fullstendig saksframstilling.

Til pkt. 1 - Kvilebuer

Kvilebuer er ikke direkte omhandlet i fjelloven og seterforskrift. Det som nok har vært sagt er at kvilebu følger tilleggsjorda, og blir ikke gammel og ny bruker av jorda enige om en overdragelse av bua, skal den fjernes av den forrige brukeren. Det virker likevel som det er få saker til nå, som omhandler ny utvisning av eksisterende tilleggsjord med kvilebuer.

Saksbehandler har imidlertid funnet flere eksempler på at kvilebuer har blitt skilt fra tilleggsjorda (både i Øyer og i andre statsallmenninger). Da enten ved at det er opprettet festekontrakt mot avgift på bua, eller at det har blitt opprettet et feste med redusert avgift på landbruksbygg knyttet til garden. Det siste kan sammenlignes med seterforskriftens § 13 om tillatelse til å ha hus stående på seter falt i det fri, men mot en redusert avgift.

Det er ikke uten videre problemfritt å opprette slike fester i forbindelse med tilleggsjord, på samme måte som det kan være uheldig med fritidsfester i seterområder. Det har likevel blitt opprettet både fritidsfester og avgiftsfrie fester ved bortfall av seterrett og seter falt i det fri. Fjellstyret må vurdere om en skal jobbe videre med muligheten for alternative håndteringer av kvilebuer.

Forslag til vedtak:

Fjellstyret tar saksframlegget til orientering og vurderer videre framgangsmåte for håndtering av tilleggsjord og kvilebuer.

Vedtak, enstemmig:

Fjellstyret viser til nye opplysninger omkring håndtering av kvilebuer i tilknytning til tilleggsjord. Fjellstyret ber administrasjonen kalle inn til møte med Statskog og Norges fjellstyresamband, for drøfting av muligheter rundt behandling av kvilebuer tilknyttet tilleggsjord. Resultatet av drøftingene legger grunnlag for videre håndtering av saker tilknyttet tilleggsjord og kvilebuer, og informasjon som formidles til bruksberettigede.

Utskrift av møteboka er sendt til:

Statskog SF

Norges fjellstyresamband